

LİMİTED ŞİRKET ORTAKLARI İLE YÖNETİCİLERİNİN KAMU ALACAĞINDAN DOĞAN ÖDEME SORUMLULUĞU

I. LİMİTED ŞİRKET

“Limited Şirket” teki “Limit”¹ bir şeyin alt ve üst sınırı anlamındadır. Dolayısıyla Limited Şirket dendiğinde, Sınırlılık akla gelir. Bu sınır, ortak olanların sorumluluğu ile ilgili bir sınırlamadır. Türk Ticaret Kanunu (eski) Limited şirketi, iki veya daha fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulan, ortaklarının sorumluluğu koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı ve ana sermayesi belirlenmiş şirket olarak tanımlamıştır.(TTK.m.503) Limited Şirketler, Anonim Şirketlerin aksine hisse senedi çıkaramazlar. Limited şirket ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır (TTK.m.512). Buna tescilin kurucu etkisi denir. Aksi kararlaştırılmadıkça, ortaklar hep birlikte müdür sıfatıyla şirketi idareye ve temsile mezun ve mecburdurlar. Kurulştan sonra şirkete giren ortakların şirketi idare mecburiyetleri yoktur.

Limited Şirket, Anonim Şirket ile Kollektif Şirketin kimi özelliklerini taşıyan, özellikle dış ilişkilerde Anonim Şirketin, iç bünyesinde ortaklar arası ilişkilerde de Kollektif Şirketin özelliklerini öne çıkaran bir şirket olarak nitelenebilir.²

II. LİMİTED ŞİRKET BORCUNDAN ORTAKLARIN VE YÖNETİCİLERİN SORUMLULUĞU

Limited Şirkette, şirketin borcundan dolayı ortakların doğrudan doğruya cebri icra yoluyla takibine imkan yoktur. Yargıtay kararları da bu doğrultudadır. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi bir kararında özetle,

“Limited şirket, sermaye ortaklığı olduğundan, ortakların sorumluluğu, koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlıdır. Sermaye borçlarını ödeyen ortakların, şirkete ve şirketin alacaklılarına karşı herhangi bir sorumlulukları bulunmadığından kişisel yönden dava ve takip olunamazlar.”³

Ancak, konumuz olan, limited şirket ortağının ve yöneticisinin kamu alacağından doğan sorumluluğunda bu kurala, kanunda yapılan değişikliklerle istisna getirilmiştir. Bilindiği üzere hukukta her kuralın genellikle bir istisnası, hatta bazen istisnanın da istisnası vardır. Önce anlaşılır, ilkesel bir normatif düzenleme yapılır, sonra hayat dinamikleri ile bu ilkesel normatif kanun hükmünün önüne arkasına istisna yamaları yapılmaya başlanır. Öyle ki, bir süre sonra yamalardan ve tadilatlardan ana yapının mimarisi tanınmaz hale gelir. Konumuzu teşkil eden AATUHK. nun 35. maddesinin de böyle yamalara maruz kaldığı söylenebilir.

Limited Şirket ortaklarının koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı sorumluluğu kamu dışındaki 3. Şahıs gerçek ve/veya tüzel kişiler içindir. Kamu borçları için de kanunun 1998 değişikliğinden önce taahhüt edilen sermaye ile sınırlı sorumluluk sözkonusu iken, 1998 değişikliği ile bu sorumluluk değiştirilmiş, genişletilmiş ve ağırlaştırılmıştır. Böylece

¹ **limit** Fr.limite

1. Bir şeyin nicelik bakımından inebileceği veya erişebileceği en alt ve en üst sınır,...

2. Değişken bir büyüklüğün istenildiği kadar yaklaşabildiği durağan büyüklük.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu y.

² Gönen ERİŞ, Açıklamalı-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu, 3. Cilt, s.3283, Seçkin y., Ankara-2010

³Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin E: 2002/3910, K: 2002/7659 sayılı ve 16.09.2002 tarihli kararı

Limited Şirket sistemine istisnai bir düzenleme ile kamu alacakları korumaya alınmıştır. Bu düzenlemenin hukuka uygun bir düzenleme olup, olmadığı, “tüzel kişilik” perdesinin kamu alacakları bakımından, ortaklara bir koruma sağlamamasının ekonomik ve hukukî sonuçları ayrı bir tartışma konusu olduğundan, konumuzun dışındadır. Limited Şirketin kamu alacakları bakımından ortaklara müracaat konusundaki bu düzenleme, şirket kuracak kimselerin Limited Şirket yerine Anonim Şirkete yönelmelerine de sebep olabilecektir. Şimdilik bu konuya işaret etmekle yetinip, asıl konumuza dönmeliyiz.

Türk Ticaret Kanunu'nun 540. Maddesi uyarınca, aksi kararlaştırılmış olmadıkça, ortaklar hep birlikte müdür sıfatıyla şirket işlerini idareye ve şirketi temsile mezun ve mecburdurlar. Bu durumda, ortakların tümü kamu alacağının tamamından müştereken ve müteselsilen sorumludurlar. Aksinin kararlaştırılması da TTK.m.540/II 'ye göre, “Şirket mukavelesi veya umumi heyet kararı ile şirketin idare ve temsili ortaklardan bir veya birkaçına bırakılabilir.” hükmüne uygun olarak mümkündür.

Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'un⁴ (AATUHK) 35. maddesinde , “(Değişik madde: 22/07/1998 - 4369/21 md.)

Limited şirket ortakları şirketten tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından sermaye hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumlu olurlar ve bu Kanun hükümleri gereğince takibe tabi tutulurlar.

(Ek fıkra: 04/06/2008 - 5766 S.K./3. md.) Ortağın şirketteki sermaye payını devretmesi halinde, payı devreden ve devralan şahıslar devir öncesine ait amme alacaklarının ödenmesinden birinci fıkra hükmüne göre müteselsilen sorumlu tutulur.

(Ek fıkra: 04/06/2008 - 5766 S.K./3. md.) Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda pay sahiplerinin farklı şahıslar olmaları halinde bu şahıslar, amme alacağının ödenmesinden birinci fıkra hükmüne göre müteselsilen sorumlu tutulur.” Hükmünü amirdir.

Kanunun 35. maddesi değişmeden önceki ilk halinde “Limited ortaklıkların ödenmeyen ve tahsil imkanı bulunmayan amme borçlarından dolayı ortaklar vazettikleri veya vaz'ını taahhüt eyledikleri sermaye miktarında doğrudan doğruya mesul ve bu kanun hükümleri gereğince takibata tabi tutulurlar.” hükmünü ihtiva etmekteydi.

Kanun 1998 değişikliğinden önceki ilk halinde, limited şirketinin bir sermaye şirketi olduğunu ve sermaye şirketinde ortakların koydukları ya da koymayı taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı olmak üzere doğrudan doğruya sorumluluğunu düzenlemişti. Gerçekten de, limited şirketin sermaye şirketi yönü dikkate alındığında, kanunun bu ilk hali TTK.m.503 hükmü ile uyumluydu. Ancak limited şirket kurup, şirketin kamuya olan borçlarını ödemediği ortada bırakmak şeklindeki suistimaller kanun koyucuyu, sermaye şirketi sistematiğine uymayan yeni düzenlemeler yapmaya sevk etmiş olmalı. AATUHK. 'nun mükerrer 35. maddesi “Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu” başlığı altında, 1. Fıkrasında,

“Tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mal varlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacakları, kanuni temsilcilerin ve tüzel kişiliği

⁴ Bu kanunun adının, anlamında bir eksikliğe neden olmadan ; Kamu Alacaklarının Tahsili Kanunu veya Amme Alacaklarının Tahsili Kanunu olarak düzenlenmesi mümkündür. Kanun da yer alan “Hakkında” ibaresi gereksiz bir fazlalıktır. Her kanun, bir konunun normatif olarak düzenlenmesi “hakkında” olur. O nedenle, “hakkında” ibaresinin kanunun adında tekrarına ihtiyaç yoktur.

olmayan teşekkülü idare edenlerin şahsi mal varlıklarından bu Kanun hükümlerine göre tahsil edilir." Hükümü vaz edildikten sonra, 5. Ve 6. Fıkralarında da "(Ek fıkra: 04/06/2008 - 5766 S.K./4. md.) Amme alacağının doğduğu ve ödenmesi gerektiği zamanlarda kanuni temsilci veya teşekkülü idare edenlerin farklı şahıslar olmaları halinde bu şahıslar, amme alacağının ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutulur.

(Ek fıkra: 04/06/2008 - 5766 S.K./4. md.) Kanuni temsilcilerin sorumluluklarına dair 213 sayılı Vergi Usul Kanununda yer alan hükümler, bu maddede düzenlenen sorumluluğu ortadan kaldırmaz." Hükümleri vaz edilmiştir. Böylece Vergi Usul Kanunu ile AATUHK. nun mükerrer 35. madde arasındaki uygulama tereddütleri de giderilmiştir. Vergi Usul Kanunu'nun 10. Maddesinde kusura dayalı sorumluluk esasından hareket edildiği halde, mükerrer 35. madde kusura dayanmayan objektif sorumluluk, bir tür "kanuni kefalet" sorumluluğu getirmiştir.

III. KAMU ALACAĞI KAVRAMI

Konunun iyi anlaşılabilmesi için hangi alacakların "kamu alacağı" olduğunu açıklamak gerekir. AATUHK. nun 1/1. maddesi esas alındığında " Devlete, vilayet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i amme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur." Hükümüne göre, akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğan alacaklar hakkında AATUHK. hükümleri uygulanmayacak, bunların dışında kalan alacaklar için AATUHK. hükümleri uygulanacaktır. Kanun'un 2. maddesinde yer verilen "Muhtelif kanunlarda Tahsili Emval Kanununa göre tahsil edileceği bildirilen her çeşit alacaklar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur." Hükümü de kanunun uygulama alanının belirlenmesinde göz önüne alınması gerekmektedir.

IV. TAHSİL EDİLEMİYEN VEYA TAHSİL EDİLEMİYECEĞİ ANLAŞILAN KAMU ALACAĞI

Kanun'un bu gün yürürlükte olan ve yukarıya tam metni alınan 35. madde hükümüne yakından bakıldığında;

Limited şirket ortaklarının, sermaye hisselerine göre, ortaklıktan tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan amme alacağından doğrudan doğruya sorumlu olacakları belirtilmektedir.

"Tahsil edilemeyen" ibaresi ile öncelikle ortaklığın mal varlığına müracaatla amme alacağının tahsiline çalışılması, buna rağmen tahsil edilemez ise ortaklara hisselerine göre doğrudan müracaat edilmesi anlaşıldığı halde, devamında yer alan "tahsil edilemeyeceği anlaşılan" ibaresi ile çok geniş bir esneklik kanuna girmiştir. Hangi hallerde tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması sayılacağı neye göre taktir edilecektir? Öncelikle akla şirket iflas etmiş ise, iflas masasındaki mevcudun öncelikli olan kamu alacağını karşılamaya yetmeyeceği anlaşılmakta ise bu ibareye dahil edilebilir. Ancak pratikte olduğu gibi şirket gayri faal ise kamu alacağını takip edenlerin hiç olmazsa şirketin mal varlığını araştırıp, haczi kabil malının bulunmadığı ya da bulunan mal varlığının kamu alacağını karşılamaya yetmeyeceğini belirlemesi gerekir.

Nitekim Yargıtay, özetle, "Davacı Sosyal Sigortalar Kurumu 506 Sayılı Kanunun 80.maddesi uyarınca prim alacaklarının tahsiline 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulu Hakkında Kanunun 35.maddesine göre davacı adına ödeme emri göndermiş olup; limidet şirket ortakları anılan madde kapsamında "şirketten tahsil imkanı

bulunmayan" kamu alacağından sermaye hisseleri oranında sorumludurlar. Ödeme emrine konu olan primlerin ait olduğu dönemde davacı %40 oranında limidet şirketin ortağı ise de; iş bu prim ve ferilerine ilişkin kamu borcunun limited şirketten tahsil imkanının kalıp kalmadığı araştırılmaksızın eksik inceleme ve araştırma ile yazılı şekilde davanın kabulüne karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir." Şeklinde karar vermiştir.⁵ Kararda da görüldüğü üzere, kamu borcunun limited şirketten tahsil imkanının kalıp kalmadığı araştırılmadan, hüküm kurulması eksik inceleme ile hüküm kurulmuş olduğu gerekçesiyle Yargıtayca hüküm mahkemesinin kararının bozulması söz konusudur.

V. KANUNUN UYGULAMA KAPSAMI

AATUHK. nun 1. Maddesi kanunun uygulama kapsamını belirlemiştir. Kanunun 1. maddesinde, " Devlete, vilayet hususi idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi fer'i amme alacakları ve aynı idarelerin akitten, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile; bunların takip masrafları hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Türk Ceza Kanununun para cezalarının tahsil şekil ve hapse tahvili hakkındaki hükümleri mahfuzdur." Hükmüne göre, idarelerin sözleşmeden, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğan alacaklarında AATUHK. uygulanmayacaktır. Diğer bir deyişle, akitten, haksız fiilden ve haksız iktisaptan doğan alacaklar kanunun kapsamı dışındadır.

Yargıtay, "EGO ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulmuş bir kurum olup, talep ettiği alacak satmış olduğu doğalgaz bedelidir. Doğalgaz satımından dolayı tahakkuk ettirdiği alacak amme alacağı sayılmadığı gibi, doğalgaz bedelinin geç ödenmesi halinde 6183 sayılı yasada yer alan gecikme zammının uygulanacağına dair kuruluş yasasında da bir hüküm bulunmamaktadır. Mahkemece davacı EGO'nun 6183 sayılı yasaya tabi kurumlardan olmadığı bu nedenle sattığı doğalgaz bedelinin geç ödemesinden dolayı gecikme cezası isteyemeyeceğinin düşünülmemesi hatalıdır." şeklindeki kararı ile akitten doğan alacağın AATUHK. hükümlerine göre takip edilemeyeceğine karar vermiştir. ⁶

Belirtmek Gerekir ki, İcra ve İflas Kanunu'nun 47. maddesinde "Para cezasıyla diğer hukuku amme borçlarının takibi hakkındaki kanunlar hükmü mahfuzdur. Şu kadar ki, Devletin bir akitten veya haksız bir fiilden doğan alacakları hakkında bu kanunun hükümleri cereyan eder." Yasal düzenlemesine yer verilmiştir.

Yine belirtelim ki, İcra ve İflas Kanunu'nun 333/a maddesi "Ticaret şirketlerinde hukuken veya fiilen yönetim yetkisine sahip olanların alacaklıları zarara uğratmak kastıyla ticari işletmenin borçlarını kısmen veya tamamen ödemeyerek alacaklıları zarara soktukları takdirde, bu işlem ve eylemlerin başka bir suç oluşturmaması halinde, alacaklının şikayeti üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

Birinci fıkradaki suç taksirle işlendiği takdirde, alacaklının şikayeti üzerine, fail hakkında zararın ağırlığına göre ikibin güne kadar adli para cezasına hükmolunur." Hükmünü içerir.

⁵ Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, E. 2002/1532, K. 2002/1843, T. 11.03.2002

⁶ Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, E. 2002/2776, K. 2002/4829, T: 29.04.2002

VI. SONUÇ

Limited Şirket Ortaklarının ve Yöneticilerinin Sorumluluğu her şeyden önce şirkete kuruluşta müdür tayin edilip edilmediğine göre sorumluluğunun ele alınması gerekiyor. Kuruluşta Ana Sözleşme ile ya da daha sonra Ortaklar Kurulu kararı ile şirkete yönetici tayin edilmemiş ise TTK m.540 hükmü gereği ortaklar hep birlikte şirket müdürü olarak şirketi yönetmeye mezun ve mecburdurlar. Diğer deyişle bu durumda ortakların hepsi şirketten tahsil edilmeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan kamu alacağından doğrudan doğruya yönetici sıfatıyla sorumludurlar.

Limited Şirkette başlangıçta Müdür tayini yapılmış ise ortaklar, ortak oldukları dönemdeki kamu alacağından hisseleri oranında sorumludurlar. Yöneticiler ise doğrudan doğruya tüm mal varlıkları ile sorumludurlar.

Ortaklıktaki payı devreden ve devir alan ortaklar, devir öncesine ait kamu alacağından, hisseleri oranında doğrudan doğruya sorumludurlar.

Hisse devrinin usulüne uygun olarak Noter' den yapılması ve Ticaret Sicile Tescil ve Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde ilan edilmesi gerekir.

Gerek Yönetici olarak tüm mal varlığı ile sorumluluk ve gerekse ortakların hisseleri oranında sorumlulukları yoluna gidilebilmesi için , kamu alacağının öncelikle asıl borçlu olan Limited Şirketten talep edilmesi, tahsil edilememesi ya da tahsil edilemeyeceğinin anlaşılması halinde sorumlu sıfatıyla Yönetici ve/veya ortaktan tahsili yoluna gidilmesi gerekir. Asıl borçludan kamu alacağının tahsili için harekete geçmeden, doğrudan yönetici veya ortaklardan kamu alacağının tahsili için işlem başlatılamaz.

Kanunun 1. maddesinde kanunun kapsamını belirlemiş olduğundan, sözleşmeden, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğan kamu alacaklarında AATUHK. hükümleri uygulanamaz.